

Dedemin Defteri Iı Kadının Soyu

– Seferii · 04 Eylül 2017

DEDEMİN DEFTERİ II Kadının Soyu

Dedem kalp hastası olduğu için, yemeğinden uykusuna, bütün günlük yaşayışından annem sorumluydu. Çocuklarına nasıl dikkat ediyorsa babasına da o kadar dikkat ederdi. Dedem bazen " Tööbe euzubillah... Dede miyim, bebe miyim... " der ama bundan da gizli gizli memnun olurdu. Hafta sonları ve diğer tatillerde, öbür dedemgile yani babaannemlere giderdik. Annem bize " Dedeniz çocuk gürültüsüne dayanamıyor, biraz da babaannengile gideceksiniz" derdi. Bizim canımıza minnet... hafta içi bir dede, hafta sonu öbür dede... daha ne olsun...

Şimdi düşünüyorum da "Çocuk gürültüsünü kaldıramayan kafa..." o zamanlar mantıklı geliyordu. Oysa büyük gürültülerle, evde oyun oynamıyorduk. Bütün oyunlarımız sokaktaydı. Dedem, bakkalın önünde oturup diğer dedelerle sohbet ederken, ona bir sıkıntımız olmazdı ama hepimizi gözetleyen, koruyan bakışlarını üstümüzde hissederdik. Belki gürültüden değil de aynı anda hepimize dikkat etmekten yoruluyordu.

Mahallemizin bir çok sokağı eski dönemlerden beri taşla döşeliydi. O taşlarda yürümek, koşmak, atlamalı-zıplamalı oyunlar oynamak çok zordu. Sadece bizim sokağımızın betonla kaplı olması, bize büyük bir avantaj sağlıyordu. Taş Mahallesi'nin bütün çocukları ya bizim evin ve bakkalın önünde, ya da arka sokaktaki toprak alanda oynarlardı.

Her yağmurda, Kozan Kalesi'nden aşağı doğru, yağmur suları sel gibi akar, bizim beton yoldan geçer, giderdi. Caddenin altında kalan evleri su basmasın diye bizden tarafa kaldırım yüksekliğinde bir set çekilmişti. Bu seti kim akıl etmiş, kim yapmış bilmiyorduk ama güneşli günlerde, bizim denge oyunumuz olurdu.

Bir gün o setin en yüksek yerinden geçebilmiştim. Bu büyük başarıımı(!) diğer arkadaşlara da göstermek istedim. Yoldan tarafı 20cm. bakkaldan tarafı en fazla 80cm. olan o çok yüksek(!) setin üstünden yürüyerek geçtim. Bu, benim için büyük başarıydı. Arkadaşlarım "Biz koşarak geçiyoruz, ne var bunda..." deyince, " Ben de koşarım" dedim, hemen çıkıp koşmaya başladım. Henüz üçüncü adımında bakkal tarafına doğru yuvarlanıp başımı bir yere çarptım. Alnımda küçük bir çizikle, ağlayarak ayağa kalktım. Hem ağlıyor, hem etrafıma bakınıyordum, kime sığınabilirim diye... Dedemi gördüm, yanına geldim. Dedem " Ben bilmem ki kızım, ne yapacağım şimdi?" dedi, yerinden kalktı. İçerden bir tülbent buldu, büyük ihtimal sabahları, ekmekçiyi beklerken, namazını da dükkanda kılan nenemin tülbentiydi. Onunla alnımı sardı. Alnımın acısı hemen geçti. Oyunun geri kalanını alnımda kocaman tülbent sarılı halde oynadım.

Dedemin öldüğünü ilk duyduğum an alnımda artık olmayan o küçük yara izimin sızladığını hissetmiştim. Gözyaşlarıyla dizlerini ıslatırken, titreyen elleriyle alnımı sarışını hatırlamıştım. Dedemin yokluğundan sonra, uzun bir müddet de o tülbenti boynuma sararak dolaşttım. Sebebini kimseye söylemeden...

.....

Yaşadığımız mahalle, şehrin en eski yerleşim yeri idi. Osmanlı döneminden beri kent yapılaşması vardı. Evler genelde bahçeli, iki katlı, bahçe duvarları kale gibi yüksek, kapıları da iki kanatlı ve kemerliydi. Bir evin önüne gelip arkadaşımızı oyuna çağıracağımızda, kapının tokmağına yetişemedik. Kapının kilidini, çekince açacak şekilde bağlanmış küçük bir çubuğu çeker, o kocaman kapıyı açar, ordan seslenirdik. Çağrımıza muhakkak cevap gelirdi. Arkadaş pabucunu giyene kadar beklerken, o büyük duvarların arkasındaki gül bahçelerinde en güzel açan veya en güzel kokan gül yarışmasını - gizemli bir cennet- bulmuşçasına izlerdik. Kapılar kilitli olmazdı. Küçük bir çocuğun bile kolaylıkla açabileceği, basit manivelalarla, hemen açılırdı.

Masallardaki saray kapılarına benzeyen bu yüksek ve muhteşem kapıların üstünde çok değişik tokmaklar vardı. Kapının ilk göze çarpan yerindeki tokmak, yeleli bir arslan başı kabartması olurdu. Daha aşağıdaki, parmaklarında küçük bir bilye tutan zarif bir el şeklinde olurdu. Biz arslan başının babalar, küçük elin de anneler için olduğunu bilirdik.

Yaşı küçük olduğu için annesinin genelde bize emanet ettiği Elife'lerin kapı tokmaklarında evin büyük büyükanne ve babalarının isimleri hâlâ yazılıydı. Arslan tokmağının altında " Hacı Koca" , el tokmağının altında "Bey Hatça" , kapının mandalına yakın bir yerde de " Ünle gir içre" yazıyordu. Biz bazen bu yazıları da oyun yapar, şiir gibi okurduk: " Hacı Kooca... Bey Haatça... Ünle gir içre..."

.....

Her aradığımda dedemi bulamayacağımı bildiğimden, onun bize hikaye anlatırkenki sesini duymak istercesine, defterini okumaya devam ettim. Taş Bebek Destanı'ndan sonra, defterde bir hikaye daha vardı. Dedemin uzun kış geceleri bizi etrafına oturtup anlattığı "Kissadan hisse"lere benziyordu: Kadının Soyu...

Kadınları, karakter olarak, sınıflara ayıran ve bunun sebebini açıklayan bir hikayeydi. Bir örneğine Dede Korkut Destanlarının önsözünde rastladığımız türden.

Dede Korkut Destanlarının "Mukaddime" bölümünde, Oğuz kadınlarının soyu ile ilgili bir yazı vardır. Bu yazıya göre kadınlar dörde ayrılır: Birincisi "Dolduran top", kuşluk vakti kalkıp elini yüzünü bile yumadan obanın bir ucundan bir ucuna gezip kov kovlar, din dinler, öğlen eve geldiğinde bakar ki tavuklar, danalar evi mahvetmiş, komşularına seslenir "yıkılası şu evime niye bakmadınız" diye... Bunun gibilerin bebekleri olmasın, ocağına bunun gibi avrat gelmesin... İkincisi "Solduran sop", sabah kalkar kalkmaz, elini yüzünü yumadan dokuz bazlamaç, bir küvlek yoğurt gözler, tka basa yer, elini böğrüne vura vura "Bu evi yıkılası ere vardığımdan beri karnım doymadı, yüzüm gülmedi... diye söylenir. Bunun gibilerin bebekleri olmasın, ocağına bunun gibi avrat gelmesin... Üçüncüsü "Nice söylersen bayağı", evine yazıdan yabandan bir udlu konuk geldiğinde, er adam "Kalk ekmek getir" dese "Neyleyim bu yıkılası evde un yok, elek yok, deve değirmenden gelmedi" diye söylenir, bin söylersen birini tutmaz. İşte o Nuh Peygamber'in eşeğinin soyundandır. Allah saklasın ocağınıza bunun gibi avrat gelmesin. Nihayet sonuncusu "Evin dayağı, ev yapan sulp", yazıdan yabandan eve udlu bir konuk gelse er adam olmasa bile onu yedirir, içirir, azizler gönderir. O Ayşe-Fatma soyudur. Onun bebekleri olsun, ocağına bunun gibi avrat gelsin.

Dedemin hikayesinde de kadınlar, üç çeşitti:

Vakti zamanında çok iyi bir adam varmış. İnançlı bir Müslümanmış. Her şeyin Allah'tan geldiğine

inanır, büyük bir tevekkülle, başına gelenlere, râzı olurmuş. Kendi gibi temiz kalpli, dini bütün, ehl-i namus bir hatunu, dünyalar güzeli bir kızı varmış. Bir gün dünürçüler gelip "Allah'ın emri, peygamberin kavliyle" bu kızı istemişler. Adam "Allah'ın emri" kelamını duyunca karşı çıkmaya dili varmamış kızının, bu dünürçülere sözünü kesmiş.

Aradan zaman geçmiş. Bir gün yine başka dünürçüler gelip, adamın kızını "Allah'ın emri, peygamberin kavliyle" istemişler. Adam "Allah'ın emri" lafını duyunca itiraz edemiyormuş, bu dünürçülere de kızının sözünü vermiş.

Başka bir zaman yine başka bir dünürçüler, kızı istemeye gelmişler. Onlar da "Allah'ın emri, peygamberin kavliyle" kızı isteyince, adam yine "Hayır, olmaz" diyememiş. Kızını yine sözlendirmiş. Sonra başını taşlara vura vura ağlamaya başlamış. "Allahım, Senin adın geçince akan sular duruyor, karşı koyamıyorum, noolur bana yardım et. Sadece Sana dönük şu yüzümü kara çıkarma!" diye sabah-akşam dua ediyormuş.

Bir gün ilk dünürçüler, düğün alayı kurup gelmişler, adamın güzeller güzeli kızını alıp gitmişler. Adam gece-gündüz diğer dünürçülere verecek başka bir kızı olmadığı için "Allahım yardım et, yüzümü kara çıkarma" diye dualar etmeyi sürdürmüştü.

Derken ikinci dünürçüler de bir düğün alayıyla gelmişler. Adam, düğünçüleri kapıda karşılamış, olmayan kızını getirmek için odaya girdiğinde, içerde çok güzel bir kız görmüş. Hayretler içinde, "Sen kimsin?" diye sormuş. Kız oturduğu yerden hızla ayağa kalkıp, koşarak adamın eline sarılmış, " Ben senin kapının itiyim. Allahu Teâlâ senin yüzün kara çıkmasın diye beni senin kızın yaptı." demiş. Adam gözyaşları içinde, şükürler ederek bu yeni kızını dünürlerine teslim etmiş.

Verilmiş bir sözü daha var. O ne olacak? Adam hem şükrediyor, hem de sonraki dünürçülere de yüzünün kara çıkmaması için dua ediyormuş. Bir gün de o dünürçüler büyük bir düğün alayıyla gelmişler, kapıya dayanmışlar. Adam gayri ihtiyârî olmayan kızını almak için yine eve girmiş. Bir bakmış ki ocağın yanında bir güzel kız daha... "Sen kimsin?" diye sormuş, kız usulca yerinden kalkıp adamın önünde durmuş, masum masum bakmış, "Ben bu ocağın kedisiyim. Allahü Taâlâ yüzün kara çıkmasın diye beni senin kızın yaptı." demiş. Adam yine gözyaşları içinde bu yeni kızını da teslim etmiş.

İşte kadınlar bu üç kızın soyundan gelmektedir. Havva soyu, köpek soyu, kedi soyu...

Hikaye burda bitiyordu ama dedem altına bir not düşmüştü. Notta "Bende üçünden de var çok şükür" diye yazıyordu.

Dedemle nenem benim bilmediğim zamandan beri evliyidiler, dedemin başka bir hanımı yoktu ki... Bu ne demek oluyordu acaba?...

Annemi aramaya başladım, mutlaka bunu ona sormam lazımdı. Mutfak, gün ışığı almadığından annem yemek malzemelerini salonda hazırlardı. Genelde yere sofraya serer, daha önce yıkamış olduğu sebzeleri burda soyar, doğrardı. Ben de çoğu kez yanına diz çöker, bir iki domatesi ikiye böldürür, tuzlayıp yerdim. Yine yanına oturdum, bana "domates yiiiceen mi?" diye sordu. "Yok yemiiceem, bir şey soracaam" dedim. "Sor bakalım" dedi. Elimde dedemin defteri vardı.

-Burda bir hikaye yazıyor, bir adamın bir kızı varmış ama üç dünürçüye söz kesmiş, Allah da evin kedisiyle köpeğini de onun kızı şekline sokmuş.

-Biliyorum o hikayeyi, bütün kadınlar, bu üç kızın soyundan gelir, derdi babam. Bende üçünden de

oldu, çok şükür, derdi.

-Ama dedemin nenemden başka karısı yoktu ki...

-Vardı... Babam çok gençken yaşça kendinden büyük bir hanımla evlenmiş. Köyün büyükleri; "Bu çocuk kimsesiz, evlendirelim de bir yuvası olsun" demişler, dul bir kadınla evlendirmişler. Babam, yeni yetme bir genç, karısı yaşça kendinden epey büyükmüş. Babam hiç istememiş evlenmeyi "Bu karı benden yaşlı, ben bir de ihtiyara mı bakacaam?" diye söylenirmiş. Ama kadın çok hızlı ve çevikmiş. Evin damını bacasını tamir ederken, babam merdiven buluncaya kadar o zıplayıverir, çıkarmış. Sonra da malzemeleri aşaa atar, hop arkasından kendisi atlanmış. Hiç yere yıkıldığını görmemiş, ne kadar yüksekte atlarsa atlasın, ayağının üstüne düşermiş. Meyve toplarken en yüksek dallara tırmanmış, babamın çıkamadığı uzun uzun ağaçlara çıkar hatta daldan dala atlanmış... "kesin kedi soyuydu" derdi. Ondan bir oğlu olmuş, sizin en büyük dayınız, onunla tanışamadınız, biz babanla evlenmeden önce öldü. Mahidil ablan var ya... Kenan ağbin var, Lutfiye Ablan... Hasibe, Fikriye... işte o da o dayınızın çocukları...

-Sonra... nenemle evlenmiş?

-Yok...bir kadına âşık olmuş. Çok büyük zorluklar çekmiş, onunla evlenebilmek için. Hatta "aldın, alamadın" diye çok dalga geçmiş, arkadaşları. Sonunda onunla da evlenmiş, ondan da bir kızı olmuş. Hatice Teyzeniz... Bazen gelir ya buraya... Bir gün bir kızgınlık anında ikisini de boşamış babam.

-Hem iki kadınla evleniyor, hem de mahkemesiz nesiz pat diye boşanıyor

-Eskiden hükümet nikahı yoktu, hükümet nikahını Atatürk getirdi. Ah bu kadınlar... Atatürk olmasaymış noolacaktık acaba?... Bu ikinci hanımına çok aşıkmiş babam. Yıllar sonra anama dedi, "Mercenimi boşamayaydım keşke" diye.. Çok iyi bir hanımmış. Onun için Havva soyu derdi.

-O zaman nenemin nesi varmış da köpeğe benzetiyor?

-Anam tam bir muhalefet... Babamın ak dediğine kara derdi. O ne yaparsa tersini yapardı, bir de çok konuşur, bağırır, azarlardı. Babam; "Devamlı bağır karı sen, hep böyle hav hav hav... başka şey bilmen zaten... ahanda köpek soyu... derdi.

-Ben bunu beğenmedim.

-Ufacık bir kız...13 yaşında, sokakta diğer kızlarla oynarken babam atıyla gelmiş, kaçırmış anamı. Anasız babasız büyümüş, yaşı da küçük ne bilir evlenmeyi, kocayı falan... Bakmış ki her istediğini yapan bir adam var yanında, biraz şımarmış, olur olmaz her şeye bağırırmaya, söylenmeye başlamış. Adamcaaz ölünceye kadar da hep bağırır, babama... Babam da çoğu zaman dinlemezdi, çeker camiye giderdi.

-O kadar küçük kızla evlenilir miymiş? Dedem çocukları korurdu, ağlatmazdı, bakkalına gelen çocuklara şeker falan da verirdi. Niye sokakta oynayan kızı kaçırmış?

-Şimdilerde küçük sayılıyor, o yaş. Babamın zamanında kızlar hemen evlendirilmiş. Anamı halası büyütmüş, 13 yaşına gelince de oğluyla evlendirmek istemiş. Ama oğlu "bacım gibi gördüğüm, birlikte büyüdüğüm kızla beni evlendirecekler, sen de bekarsın gel de şu bacımı kaçır, beni bu dertten kurtar" demiş, babama. Babam da "öbür karılarım benden büyüktü, bir de benden güccük karım olsun" demiş, kaçırmış anamı...

-Pekii... Kedi olmak, köpek olmak böyle bir şey mi yani? Biri ağaçları kolay tırmanıyor, biri devamlı bağırıyor, azarlıyor...?

-Aslında tam da öyle değil. Köpek sâdıktır, evini barkını korur, çocuklarına karşı fedakârdır.

Kendinden güçlü düşmanlarına bile saldırır, korkmaz. Kedi sessiz, sakindir ama uykuda bile bir şeyler duyabilir. Her durumda yaşamayı başarabilir. Canını acıttığın zaman saldırır, emir almaz, kendi özgür iradesi vardır. Çocuklarına düşkündür. Yani pek fazla kötü özellikleri de yoktur.

-Güzelmiş...

Anladığım kadarıyla dedem, hanımlarını sevmiş ama herkes gibi "çiçeğim, böceğim" değil de " kedim, köpeğim" diye sevmiş. Aslında hakaret etmiyormuş.

.....